

Remissvar Fi2020/04385

Remissvar från Betsson Nordic Ltd avseende Fi2020/04385 - Förlängd giltighet av förordningen om tillfälliga spelansvars-åtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19

Betsson Nordic Ltd vill inledningsvis tacka för möjligheten att få agera remissinstans i detta förslag. Vi vill först och främst återigen understryka vikten av den löpande dialogen mellan spelmarknadens olika parter, där såväl lagstiftare, tillsynsmyndighet och operatörer tillsammans måste verka för att skydda svenska spelare både genom krav på licensierade operatörer men också genom att begränsa aktörer som verkar utanför det svenska licenssystemet. Betsson har bedrivit spelverksamhet, både fysiskt och senare över internet, sedan 1963 och förstår därför vikten av att agera både ansvarsfullt och genomtänkt vid förändringar. Betsson kommer alltid försvara ett starkt konsumentskydd för svenska spelare. Vi ser dock nu en oroande tendens när Regeringen inte hör samman vare sig remissinstanserna eller den egna tillsynsmyndighetens oro eller farhågor kring konsekvenserna av de tillfälliga spelansvarsåtgärder som införts och som nu föreslås förlängas.

Förslag avseende förändringar och nya restriktioner av spelmarknaden bör vara underbyggda av fakta, vara konkurrensneutrala och syfta till att gälla hela spelmarknaden. Betsson anser att förslaget om förlängda spelansvarsåtgärder inte står upp mot dessa krav då det saknas fakta som motiverar förslaget, det gynnar vissa bolag mer än andra och det blundar helt från den olicensierade spelmarknadens framfart och äventyrar därmed konsumentskyddet.

Vi ställer oss frågande till många av de exempel som framförs i promemorian, vilket i längden riskerar att skada svenska konsumenter på bekostnad av kortsiktiga politiska poänger och medieexponering.

Remissvar i huvudsak:

- **Motivering till förlängning av restriktioner saknar faktaunderlag och får därför följande effekter på:**
  - **Kanalisering**
  - **Skydd av problemspelare;**
    - **Effekter avseende insatsgränser**
    - **Effekter avseende tidsgränser**
  - **Lagefterlevnad**
  - **Konkurrensneutralitet**
  - **Teknisk implementering**
- **Förslag på åtgärder**

Motivering till restriktioner saknar faktaunderlag

I tidigare remissvar påpekade Betsson avsaknaden av faktaunderlag som motiverar tillfälliga restriktioner. En enhällig spelbransch riktade kritik mot att Finansdepartementets inte redovisande en bild av behovet av de tillfälliga spelåtgärderna samt den påstådda påverkan av pandemin på spelmarknaden. Betsson konstaterar att Finansdepartementet och regeringen även fortsättningsvis talar om en påstådd risk för att människor söker sig till spel på internet och att riskspelandet torde öka. "En risk för påverkan" anser Regeringen räcker som underlag, och förslår nu förlänga dessa restriktioner på samma grunder. Redan innan restriktionerna beslutades kunde hela spelmarknaden enhälligt påvisa motsatsen, vilket också bekräftades av myndigheten som ansvarar för den svenska spelmarknaden i en rapport till regeringen.

Vidare försöker man legitimera spelåtgärderna genom att måla upp bilden av att ett flertal andra EU-länder infört begränsningar i sin spellagstiftning, men väljer att inte nämna att alla de tre exempel man nämner infördes i början av 2020 redan innan Regeringens första förslag om tillfälliga åtgärder och där två länder, Spanien och Lettland, inte längre har dessa tillfälliga åtgärder eftersom de aldrig förlängdes och två av dem nu redan har upphävts.

En annan motivering till förslaget, som presenterades av Finansdepartementet, var att bristen av sportevenemang riskerade att allt fler vände sig till online casino. Statistik från Skatteverket, som presenterades strax efter att epidemin lamslog all sport, bekräftade att det hade skett en förflyttning av spelare, men inte till online casino, utan främst till spel på hästar. Omsättningen under april månad för hästspel var den högsta sedan den svenska regleringen trädde i kraft i januari 2019. Trots detta är det online casino som pekas ut som den enda risken under denna pandemi, något som det saknas belägg för.

När nu Regeringen vill förlänga restriktionerna, utan hänsyn till en nu förändrad omvärld, ställer vi oss frågande om motivering av inställda sportevenemang fortfarande är rimlig. Förutom att vi ser tomma arenor är sporten i stort tillbaka som vanligt. Det visar också skattesiffror från spelbolag som främst erbjuder sportspel. Att hävda att avsaknad av sport drar folk till casino är därmed direkt felaktigt i ljuset av dagens utveckling och därmed blir motiveringen för en förlängning av restriktionerna fel.

Regeringen motiverade även tillfälliga restriktioner med en ökad risk för problemspelande. Vi kan nu genom forskning konstatera (genom bland annat Professor Per Carlbring) att så inte är fallet – det går inte att se någon ökning av problemspelande under epidemin.

Betsson vill därför, likt man även gjorde i remissvaret till den tidigare promemorian, återigen påtala att alltför stora begränsningar riskerar att skada spelmarknaden och även hämma en sund utveckling av densamma. Samtliga åtgärder som föreslås måste därför vägas dels mot ett legitimt intresse för spelmarknadens aktörer att få bedriva sin verksamhet och kundernas rätt att få uppleva underhållning, dels mot om åtgärderna är proportionerliga gentemot det tilltänkta syftet. Om syftet visar sig vara antaget under felaktiga premisser, vad finns det för anledning att förlänga?

Vi ställer oss därmed frågande varför man fortsätter att blunda för verkligheten och inte tillgodogör sig den statistik som presenteras av såväl den egna tillsynsmyndigheten, såväl som forskning på området.

Effekter avseende kanalisering

Som Betsson redan konstaterat i tidigare remissvar: Allt för många förändringar snabbt in på varandra skadar förutsägbarheten för aktörer som redan innehar licens eller som står i början av att etablera sig och söka en svensk licens. Vidare gör snabba och tvära kast på den svenska spelmarknaden det omöjligt att utvärdera en lags eller en åtgärds effektivitet eftersom det saknas annat än kortare perioder under en reglering att utvärdera. En sund och långsiktig spelmarknad kräver hög förutsägbarhet och ömsesidig tillit mellan alla parter.

Alla åtgärder på den svenska spelmarknaden måste vägas mot det av regeringen uppställda kanaliseringmålet. En alltför låg kanaliseringsgrad innebär inte bara minskade skatteintäkter för den svenska staten, utan framförallt att konsumentskyddet försvagas på ett sådant sätt att svenska myndigheter förlorar möjlighet att bedriva tillsyn över spelmarknaden och syftet med ett lokalt licenssystem. Regeringens uttalade mål om en kanaliseringsgrad på minst 90 procent är idag en dyster läsning. Såväl Spelinspektionen som Statskontoret har i egna uppskattningar konstaterat att kanaliseringsgraden är signifikant lägre, och den publicerade oberoende analysfirman Copenhagen Economics visade i en rapport att kanaliseringsgraden var så låg som 72 till 78 procent. En förlängning av restriktionerna kommer än mer flytta ut spelarna till den olicensierade marknaden, utanför kontroll och utan samma konsumentskydd som inom regleringen.

Effekter avseende skydd av problemspelare

Som en motivering till förlängda restriktioner säger socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi följande, "Staten har en skyldighet att skydda svenska konsumenter under dessa riskfyllda tider. Vi har ett ansvar mot svenska medborgare och vi tänker ta det ansvaret". Vi på Betsson ställer oss bakom detta. Det är av ytterst vikt att vi har en stark omsorgsplikt och att alla under dessa tider informerar och stöttar de som riskerar hamna i spelproblem. Men för att öka det totala skyddet i Sverige, kan vi inte sopa det största problemet under mattan. Ansvaret som ministern pratar om innefattar bara den licensierade spelmarknaden som enligt ovan endast är cirka 75 % av allt spel.

Organisationen Spelfriheten visar att 7 av 10 hjälpsökande är spärrade på www.spelpaus.se. Det innebär att spärrtjänsten Spelpaus inte fyller någon större funktion så länge en mängd olika spelbolag utan svensk spellicens kan verka fritt. Precis som Regeringens förslag på förlängda restriktioner måste man utifrån ovan exempel fråga sig vilken effekt man vill uppnå? Vi inom licenssystemet omfamnar ett starkt konsumentskydd, men om de kunder som behöver det mest inte påverkas blir det verkningslöst.

Tillsammans med ett flertal svenska speloperatörer har Betsson tagit fram en rad åtgärder och förslag på hur vi skapar en hållbar spelmarknad med hög kanalisering. Men det är idag fortfarande lika enkelt att spela på den olicensierade spelmarknaden och förslaget om förlängda restriktioner kommer leda till ytterligare problem. Kunder hos de licensierade spelbolagen må fortfarande vara fler, men vi oroas över att Regeringen verkar tycka att deras ansvar slutar här. Att helt blunda för de kunder som kanske har störst problem med sitt spelande anser vi inte är att ta fullt ansvar.

Effekter avseende insatsgränser

En effekt av Covid-19-restriktionerna är att högvolymspelare, inom licenssystemet, har ökat antalet konton hos olika spelbolag. Med 5000-gränsen ser Betsson tendenser till ett ökat "hoppande" mellan bolagen. Vårt spelansvars-team menar att det har blivit allt svårare att få en fullständig bild av en kunds spelande. Detta är alarmerande för det totala spelarskyddet då det är allt svårare att sätta in rätt åtgärder mot personer i riskgruppen.

Effekter avseende tidsgränser

Många av våra kunder uppvisar irritation över införandet av obligatoriska tidsgränser.

Detta kan till exempel vara att spelare loggas ut mitt under ett pokerspel eller under långa fotbollsmatcher. När en spelare loggas ut från ett pokerspel kan det få direkt påverkan på spelets utgång, och leda till att man indirekt förlorar pengar på grund av tidsgränsen. De flesta internetanvändare har dessutom ofta ett flertal olika fönster uppe samtidigt – när de shoppar, tittar på film eller spelar på ett spelbolag. Det är inte ovanligt att man glömmet att logga ut från diverse tjänster vilket i vårt fall leder till att kunder stoppas för spel trots att de eventuellt inte ens har spelat. Vidare tjänar redan insättningsgränsen på 5000 kronor som ett skydd vilket gör att tidsgränsen har en mycket liten effekt (minimal effekt på spelbeteendet vid problemspel). När en spelares tidsgräns är nådd, så kan kunden heller inte logga in och ta ut sina pengar, vilket har medfört hundratals klagomål varje månad till vår kundtjänst, från spelare som vill ta ut sina pengar.

En tidsgräns har med andra ord främst en negativ påverkan på kundupplevelsen och vanliga kunder och kan vara ytterligare en anledning att söka sig utanför det svenska licenssystemet.

Detta är ett av många exempel på hur skadligt det är att införa generella regler för alla spelare. En bättre och mer effektiv modell som många av de seriösa spelbolagen redan tillämpar, är att individanpassa restriktionerna.

Effekter avseende lagefterlevnad

Att införa svagt underbygga restriktioner på kort tid får inte bara negativa konsekvenser för en hel bransch, den rubbar också konkurrensen. Den 2 juli när restriktionerna trädde i kraft kunde vi snabbt konstatera att spelbolagen hade olika syn på hur förordningen skulle tolkas. Effekten blev ett minfält, där ett bolag kan komma åläggas med miljonböter eller klarar sig till andra sidan med starka konkurrensfördelar. En hållbar spelmarknad måste bygga på tydlighet och långsiktighet. Den förvirring som spelbranschen varnade för inträffade, och är en direkt följd av ett förhastat och svagt underbyggt förslag. Spelbranschen vädjade även till Spelinspektionen att klargöra för branschen vad som gäller avseende insättningsbegränsningarna, men saknar fortfarande svar.

Om en förlängning av restriktionerna införts, bör vi skyndsamt få klargörande i frågan för att kunna tolka och implementera restriktionerna till gagn för både konkurrensen men i slutändan också för konsumenten.

Effekter avseende konkurrensneutralitet

Det reviderade förslaget omfattning som utelämnar såväl hästsport, lotterier som sportspel ger en tydlig och otillbörlig fördel till statligt ägda och/eller styrda spelbolag medan andra aktörer drabbas hårdare av reglerna. Att föreskrifterna dessutom tolkas olika spår på konkurrensproblematiken.

En långsiktigt hållbar spelmarknad kan bara fungera om licenshavarna både ser en fördel av att ingå i ett licenssystem kontra att stå utanför, och att licenssystemets villkor upprätthålls. Det går inte att upprätthålla en spelmarknad som inte kännetecknas av konkurrensneutrala villkor mellan olika former.

Alla spelformer innebär risker. Beroende och osunt agerande hos individer är individuellt och finns i såväl sportspel som casino. Det är på intet vis ett skydd för grupper med spelproblem att stänga en dörr, när dörren bredvid står vidöppen.

Effekter avseende teknisk implementering

Som Betsson påtalat redan i det initiala remissvaret så var Covid-19-restriktionerna tekniskt avancerade att implementera. Vi kan nu konstatera att det skapats tekniska kryphål som en följd av en undermåligt skriven föreskrift.

Restriktionerna har inneburit stora förändringar för den kundupplevelse som marknadens aktörer utvecklat under flera år där grundtanken är att en användare inte ska behöva flytta runt eller använda sig av flera konton eller system för att få tillgång till aktörernas olika produktutbud. Kvalitetssäkring för att säkerställa att system inte kan utnyttjas eller att kunders säkerhet äventyras har förbrukat stora resurser och fortsätter att påfresta andra tekniska processer. Covid-19-restriktionerna har inneburit att en del bolag har begränsat allt spel till 5000 kronor, medan andra operatörer, som tidigare haft andra tekniska system, börjat erbjuda två konton/plånböcker för sina kunder.

Det är nödvändigt att beslut om föreskrifter vilar i en förståelse för de licensierade spelbolagen tekniska system. Vi hanterar en stor mängd finansiella transaktioner och tillsynes små ändringar i funktionalitet som inbegriper människors pengar, kräver stort behov av testning, certifiering och säkerställande.

Förslag på åtgärder

Betsson verkar för en fortsatt hållbar spelmarknad och ett starkt konsumentskydd. Därför förespråkar vi långsiktiga och hållbara initiativ.

- **Utöka licenskraven**

Att införa licenskrav på de bolag som levererar spel samt de bolag som förmedlar kunder, så kallade B2B-licenser, skulle öka möjligheten för Spelinspektionen att reglera marknaden och förhindra den olicensierade marknaden att rikta sig mot svenska spelkunder. Åtgärden skulle främja kanaliseringen och därför välkomnas av den licensierade spelindustrin och även av spelberoendeorganisationer.

- **Spelbolagens data en del av lösningen**

Den digitala spelbranschen samlar in och processar stora mängder data om kundernas spelbeteende. Finansdepartementet bör uppdraga åt Spelinspektionen att begära regelbundna rapporter, med anonymiserade data, om kundernas spelbeteende för att öka kunskapen om spelvanor och identifiera eventuella systematiska problem.

Spelbolagen har denna data och delar den redan idag med forskare.

Stora framsteg görs inom maskininlärning och artificiell intelligens. Datorer klarar av att hantera gigantiska mängder data och identifiera nödvändiga mönster för att öka förståelse och läggas till grund för beslut. Inom detta område gör även spelbranschen framsteg och ser stora möjligheter att förbättra möjligheten att upptäcka samt stoppa skadliga företeelser såsom problemspelande, matchfixning och penningtvätt.

Finansdepartementet har goda möjligheter att ta initiativ till ett strategiskt samarbete i detta ämne tillsammans med myndigheter, forskare, spelindustrin och spelberoendeföreningar.

- **Delning av data mellan bolag**

De strikta dataskyddslagar som finns inom EU är i grunden bra. Vi delar synen att varje individ ska äga sin egendata. Att ha möjlighet att dela persondata mellan spelbolag samt mellan spelbolag och myndigheter skulle öka möjligheten att snabbt identifiera och förhindra eventuella spelproblem eller bedräglig verksamhet. Idag kan varje spelbolag upptäcka detta enskilt men har inte möjlighet att dela med sig av informationen på ett enkelt och rättssäkert vis.

- **Riskklassificera spelare – inte produkter och med stöd av faktiska data**

Beroende och osunt agerande hos individer är individuellt och är i spelbranschen ytterst spårbart genom den stora mängd data som löpande samlas in om alla spelare. En eventuell framtida risk-klassificering måste utgå från den enskilda individens förutsättningar och agerande.

- **Utökat mandat för Spelinspektionen**

Regeringen måste ge Spelinspektionen tydligare mandat för att säkerställa licenssystemets integritet och därmed stärka den så viktiga kanaliseringsgraden.

- **Utvidga omsorgsplikten till fler branscher**

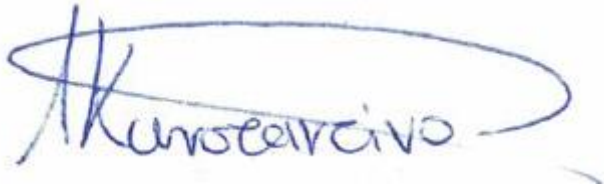
De utmaningar vi har i samhället är sällan isolerade till en enskild aktör eller bransch.

För att stävja en ökad skuldsättning i samband med spel behöver även lånemarknaden, framför allt snabblåne marknaden, ta ett ansvar för att minska överskuldsättningen.

Spelbranschen kan idag ta reda på en kunds likviditet men har svårt att identifiera om pengarna är lånade eller i hoptjänade. Ett centralt självavstängningsregister av typ Spelpaus bör övervägas för snabblån.

Stockholm, 2020-11-23

betsson group

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Lefteris Constantinou", enclosed within a large, loopy oval shape.

Lefteris Constantinou
Senior Compliance Manager